

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-จีน
ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

โดย

ศิริเพชร ทฤษฎาวดี

สิงหาคม 2547

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการการสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย-จีน
ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ

ผู้วิจัย

ศิริเพชร ทฤษฎาวดี

คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

ฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติ

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

คำชี้แจง

เอกสารฉบับนี้เป็นรายงานโครงการ “การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย – จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจ” โดยการสนับสนุนของ สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

เมื่อกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับจีนนั้น แม้จะดูเหมือนว่าไทยและจีนจะมีความสัมพันธ์ที่แนบแน่นและยาวนานก็ตาม แต่บนความเข้าใจดังกล่าวดูเหมือนเป็นภาพที่ค่อนข้างจะเลือนรางเต็มที่ เพราะเมื่อจะศึกษาจริงจัง ก็กลับให้ความรู้สึกว่าเราไม่รู้อะไรเกี่ยวกับเพื่อนบ้านที่มีขนาดใหญ่ และมีประวัติศาสตร์อันยาวนาน トラบจนวันนี้ เราอาจกล่าวได้ว่าเพื่อนบ้านผู้นี้ได้กลายมาเป็นผู้มีความสำคัญและมีอำนาจบนเวทีโลก อย่างไรก็ตามเราคงหลีกเลี่ยงความเป็นจริงที่ว่าไม่พ้น เรามักคิดเอาเองเสมอมาว่าเราเข้าใจและมีความสนิทสนมกันดีนั้น แต่ที่จริงเรากลับไม่ค่อยจะเข้าใจ หรือไม่มีความเข้าใจประเทศจีนอย่างเป็นระบบและอย่างถูกต้อง โดยเฉพาะเมื่อกล่าวถึงนักวิจัยหรือผู้เชี่ยวชาญด้านจีนในประเทศไทยที่แทบนับคนได้ หรืออีกนัยก็คือนับได้ไม่ครบนิ้วมือทั้งสิบ แต่ในทางกลับกัน เพื่อนบ้านเราผู้นี้ กลับมีความเข้าใจและรู้เรื่องเกี่ยวกับเราอย่างลึกซึ้ง ฉะนั้น จากคำจีนของซุน วู ที่กล่าวว่า “รู้เขารู้เรา รบร้อยครั้งชนะร้อยครั้ง” ดูท่าว่าจะใช้ไม่ได้กับเรื่องนี้ เราคงต้องหันกลับมาเรียนรู้เพื่อนบ้านผู้น้อย่างจริงจังเสียที

อย่างไรก็ตาม จากการตระหนักในปัญหาดังกล่าว ทางสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ไม่ได้ละเลยเพิกเฉยกับปัญหาดังกล่าว หากแต่ให้การสนับสนุนเต็มที่ในการวิจัยและศึกษาเรื่องเกี่ยวกับจีน ตัวผู้วิจัยเองก็ได้รับความกรุณาและการสนับสนุนให้เริ่มต้นสำรวจและศึกษาเรื่องจีนศึกษา โดยเฉพาะจาก ดร. ขจิต จิตตเสวี ผู้อำนวยการฝ่ายนโยบายชาติและความสัมพันธ์ข้ามชาติที่ให้โอกาส รวมทั้งให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการทำงานครั้งนี้

ในขั้นตอนของการสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย – จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสไปที่ประเทศจีนในเดือนมีนาคม 2546 ด้วยการสนับสนุนของภาควิชาภาษาจีน คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แต่อันเนื่องมาจากการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลัน หรือซาร์ส (SARS) ที่ประเทศจีน ทำให้ข้อมูลบางส่วนอาจบกพร่องไป อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยใคร่ขอขอบคุณ บรรดาเพื่อน นักวิชาการ อาจารย์ชาวจีนทั้งหลายที่ให้ความช่วยเหลือ ทั้งในด้านคำแนะนำ เสนอแนะ และข้อมูล ทำให้งานชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงได้

งานวิจัยนี้คงไม่สามารถลุล่วงได้ หากไม่ได้รับการช่วยเหลือและตั้งใจทำงานอย่างดียิ่งของ นางสาวจิระพร จิระนนท์กิจ ผู้ช่วยวิจัย ตลอดจนคำแนะนำและคำปรึกษาจากอาจารย์วรศักดิ์ มหัทธโนบล อาจารย์ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน่วยงานและบุคคลที่ไม่สามารถกล่าวถึง และไม่ได้กล่าวถึงอีกไม่น้อยที่ควรได้รับความขอบคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

รายงานการสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย – จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจนี้ จะไม่สำรวจรวมไปถึงงานเอกสารที่เคยมีการทำไว้แล้ว เช่น การทำบรรณานุกรมเรื่องเกี่ยวกับจีนใน ส่วนของประเทศไทย เพราะได้มีการสำรวจแล้วในงานผลงานวิจัยโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว. ด้านการพัฒนานักวิจัยในบรรณานุกรมภาษาไทย สาธารณรัฐประชาชนจีน (พ.ศ. 2493 – 2539) โดย ศาสตราจารย์ ดร. เขียน ธีระวิทย์ และสุนิสา สุขชี (อาจารย์ – นิสิต ในโครงการเมธีวิจัยอาวุโส สกว.)

การสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย – จีน ในด้านการเมืองและเศรษฐกิจนี้ เป็นเพียง การสำรวจเบื้องต้น โดยจะขอแบ่งเสนอออกเป็น 2 ส่วนคือ ข้อมูลในส่วนของจีน และข้อมูลใน ส่วนของไทย โดยที่ส่วนของจีนสามารถแบ่งเป็น 4 หน่วยงาน คือ 1. หน่วยงานราชการ 2. หน่วยงานไม่ สังกัดราชการ 3. สื่อมวลชน และ 4. สถาบันการศึกษา ส่วนในฝ่ายไทย จะแบ่งออกเป็น 1. หน่วยงานราชการ 2. สื่อมวลชน 3. สถาบันการศึกษา และ 4. หน่วยงานเอกชน โดยการแยก การสำรวจออกเป็นสองส่วนดังนี้ จึงน่าที่จะทำให้เข้าใจกับภาพรวมของโครงสร้างดังกล่าวได้อย่าง เป็นระบบและง่ายขึ้น

หนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับคำจีนที่ปรากฏนั้น ไม่ว่าจะป็นชื่อคน ชื่อหน่วยงาน ผู้วิจัยได้ทำการ ทำการทับศัพท์โดยยึดตาม **คู่มือการใช้ศัพท์ภาษาจีน** ประกาศใช้โดยศูนย์จีนศึกษา สถาบันเอเซียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เดือนมีนาคม 2541 โดยเป็นการทับศัพท์เป็นภาษาจีนกลาง (Standard Chinese) หรือแมนดาริน (Mandarin) รวมถึงได้จัดทำดัชนีเทียบคำจีนและดัชนีชื่อ หนังสือภาษาจีนสำหรับบรรณนิทรรศน์ไว้ในตอนท้ายด้วย

อย่างไรก็ดี รายงานนี้เป็นเพียงงานสำรวจฐานข้อมูลความสัมพันธ์ไทย – จีน แต่เพียง สั้นๆ ทั้งนี้ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาและอื่นๆ การศึกษาเกี่ยวกับประเด็นในเชิงลึกจึงน่าที่จะได้มี

การดำเนินการอย่างสมบูรณ์ในโอกาสต่อไป เพื่อจะได้เป็นฐานที่ดีในการศึกษาเรื่องเงินในประเทศไทย อนึ่ง งานชิ้นนี้อาจมีความผิดพลาดบกพร่องอยู่ ผู้วิจัยขอน้อมรับผิดและใคร่ขออภัยมา ณ โอกาสนี้ด้วย

